

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący)

SSN Stanisław Stankiewicz

SSN Ryszard Witkowski (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej w Katowicach delegowanego do
Prokuratury Krajowej Krzysztofa Urgacza

w sprawie **B. S.**

skazanego za przestępstwo z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art.
37 § 1 pkt 3 k.k.s. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 4 lutego 2026 r.

kasacji wniesionych przez obrońcę skazanego i pełnomocnika interwenienta
od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 18 lutego 2025 r., sygn. akt V Ka 713/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Żyrardowie

z dnia 30 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 389/22,

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 29 § 1 k.p.k. w zw.
z art. 113 § 1 k.k.s. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego
B. S. przekazuje Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

[J.J.]

Stanisław Stankiewicz Anna Dziergawka Ryszard Witkowski

UZASADNIENIE

Aktem oskarżenia z 31 maja 2022 r., wniesionym przez Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego, B. S. zarzucono popełnienie dwóch czynów z art. 107 §1 k.k.s., to jest urządzenie gier na automatach poza kasynem gry w dniu 22 marca 2019 r. w lokalu przy ulicy [...] w Ż. oraz w dniu 11 czerwca 2019 r. w lokalu przy ulicy [...] w B.

Sąd Rejonowy w Żyrardowie wyrokiem z 30 kwietnia 2024 r. w sprawie II K 389/22 uznał oskarżonego B. S. za winnego popełnienia zarzuczanych mu czynów, z tym że przyjął, że czyny te stanowią ciąg przestępstw skarbowych z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w rozumieniu art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s. i za ten ciąg przestępstw wymierzył mu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na kwotę 150 złotych każda. Kara pozbawienia wolności została warunkowo zawieszona na okres 3 lat próby z obowiązkiem informowania Sądu o przebiegu okresu próby co 6 miesięcy.

Obrońca oraz pełnomocnik interwenienta złożyli od powyższego wyroku apelację.

Sąd Okręgowy w Płocku wyrokiem z 18 lutego 2025 r. w sprawie V Ka 713/24 zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, a oskarżonego zwolnił od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, którymi obciążył Skarb Państwa.

Kasacja od powyższego wyroku wywiedziona została przez obrońcę skazanego oraz pełnomocnika interwenienta F. Sp. z o.o. w W., którzy w środku zaskarżenia podnieśli zarzut rażącej obrazę przepisów prawa, które miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, przez naruszenie art. 151a § 2 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 155 § 1 i § 2 k.k.s. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. polegającą na wniesieniu aktu oskarżenia przez finansowy organ postępowania przygotowawczego, podczas gdy postępowanie przygotowawcze winno być prowadzone w formie śledztwa, a zatem w ocenie obrońcy i pełnomocnika interwenienta akt oskarżenia powinien zostać zatwierdzony i wniesiony do sądu przez prokuratora, co powoduje, iż w niniejszej sprawie zaistniał brak skargi

uprawnionego organu, co stanowi bezwzględną podstawę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. oraz naruszenie art. 29 § 1 k.p.k. w zw. z art. 449 § 2 k.p.k. w zw. z art. 151a § 2 pkt 1 k.k.s. polegającego na rozpoznaniu sprawy przez sąd odwoławczy w składzie jednoosobowym, podczas gdy przyjęta przez Sąd I instancji kwalifikacja prawna czynu (zawierająca obostrzenie z art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s., a zatem sprawy, w której winno być prowadzone śledztwo) obligowała do rozpoznania sprawy odwoławczej w składzie trzech sędziów, a zatem doszło do rozpoznania sprawy w składzie nienależycie obsadzonym, co stanowi bezwzględną podstawę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Podnosząc powyższe zarzuty, wniesiono o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z 18 lutego 2025 r. w sprawie o sygn. akt V Ka 713/24 i poprzedzającego go wyroku Sadu Rejonowego w Żyrardowie z 13 kwietnia 2024 r. w sprawie o sygn. akt II K 389/22 w całości i umorzenie postępowania karnego w sprawie, a alternatywnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesione kasacje okazały się nie tylko dopuszczalne, ale i zasadne. Oskarżonemu wymierzona została kara wolnościowa, ale w realiach niniejszej sprawy podniesione zostały zarzuty odwołujące się do bezwzględnych przyczyn odwoławczych, co mieści się w dopuszczalnych podstawach kasacyjnych (art. 523 § 2 i 4 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.). Jednocześnie rację mają skarżący w tym, iż zastosowanie w rozstrzygnięciu sądu w I instancji nadzwyczajnego obostrzenia kary przewidzianego w art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s., wykluczającego prowadzenie postępowania przygotowawczego w formie uproszczonej (art. 325 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.), obligowało sąd odwoławczy do orzekania w składzie trzech sędziów (art. 29 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.), nawet jeżeli postępowanie przygotowawcze, w świetle kwalifikacji czynu przyjętej w akcie oskarżenia mogło toczyć w formie dochodzenia (zob. wyrok SN z 13 lipca 2002 r. sygn. akt III KK 240/22). Zmiana kwalifikacji powoduje, iż te same względy gwarancyjne, które statuuje w art. 449 § 2 k.p.k. wyjątek od zasady z art. 29 § 1 k.p.k. wymagają ze względu na wagę przestępstwa, by sprawa o takie przestępstwo była rozpoznana w składzie powiększonym, zgodnym z zasadą ogólną. Wydanie zaskarżonego wyroku

w składzie jednoosobowym stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. art. 29 § 1 k.p.k. w postaci sądu nienależycie obsadzonego – w składzie niewłaściwym pod względem liczbowym.

Natomiast odnosząc się do zarzutu zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, opisanej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., to Sąd Najwyższy nie podziela tego stanowiska.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, iż żaden z sądów orzekających w niniejszej sprawie nie zanegował kompetencji finansowego organu postępowania przygotowawczego do wniesienia w niniejszej sprawie aktu oskarżenia. Analizując trafność tego stanowiska, w dalszej kolejności na uwadze mieć należy, iż postępowanie przygotowawcze w niniejszej sprawie prowadzone było w formie dochodzenia, które nie było objęte nadzorem prokuratora. W takim układzie procesowym niewątpliwie organ finansowy postępowania przygotowawczego był uprawniony do samodzielnego wniesienia i popierania przed sądem aktu oskarżenia. Zaznaczyć należy również, iż przyjęta w akcie oskarżenia kwalifikacja prawna czynów zarzuconych oskarżonemu, na etapie wszczęcia postępowania sądowego nie wykluczała prowadzenia postępowania przygotowawczego w formie dochodzenia. W szczególności ani w opisie czynów, ani w akcie oskarżenia nie wskazano, iż ustalenia faktyczne wskazują na to, iż czyny kwalifikowane jako przestępstwa skarbowe z art. 107 § 1 k.k.s. popełnione zostały w warunkach z art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s. Oceny tej nie zmienia późniejsze ustalenie, iż czyny te stanowią ciąg przestępstw i towarzyszą temu adekwatna zmiana opisu czynów. Legalność formy postępowania przygotowawczego ustalana jest według stanu sprawy w chwili jego wszczęcia, prowadzenia postępowania i wniesienia aktu oskarżenia, a nie *ex ante* późniejszej oceny sądu. Sąd bowiem zgodnie z samodzielnością jurysdykcyjną jest wyłącznym dysponentem każdej skargi, z chwili wszczęcia postępowania sądowego, które inicjuje wniesienie skargi i nie jest związany ani opisem czynów, ani oceną prawną zdarzeń, będących przedmiotem postępowania, wskazaną w akcie oskarżenia. Wiąże go jedynie zdarzenie historyczne opisane w zarzucie. Sąd może zmienić opis czynu i kwalifikację prawną, o ile tożsamość czynu zostanie zachowana, uprzedzając o tym strony. Przed jej wniesieniem pełną autonomię w zakresie opisu

czynów, kwalifikacji prawnej i konstrukcji skargi zasadniczej zachowuje oskarżyciel. Przejawia się ona w samodzielnym kształtowaniu przebiegu postępowania przygotowawczego, decydowaniu o jego kierunkach oraz ostatecznym rozstrzygnięciu o zasadności oskarżenia. Należy pamiętać, iż przyjęta forma postępowania przygotowawczego determinuje zakres kompetencji przynależnych organom niebędącym prokuratorem, a konsekwencją niedochowania niewłaściwej formy stanowi obrazę przepisów postępowania. Winna być zatem usuwana w trybie art. 438 § 2 k.p.k., a na etapie wszczęcia postępowania sądowego w trybie art. 344a k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. (zob. *P. Kardas [w:] Kodeks karny skarbowy. Komentarz do art. 155 Kodeksu karnego skarbowego, red. P. Kardas, G. Łabuda, T. Razowski, WKP 2017, teza 16*). Podkreślenia wymaga, iż w realiach niniejszej sprawy takiego uchybienia na tym etapie postępowania karnego nie stwierdzono. Niemniej jednak poczynione przez sąd *a quo* ustalenia, odzwierciedlone w wyroku skazującym, miały wpływ na dalszy sposób procedowania, którego nieadekwatność proceduralna na etapie postępowania odwoławczego skutkowałą zaistnieniem wskazanego na wstępie uchybienia.

Procedując powtórnie Sąd Okręgowy w Płocku, będąc związany wskazaniami i zapatrywaniem prawnym Sądu Najwyższego (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k.) oraz zobowiązany do respektowania obowiązujących przepisów prawa materialnego i procesowego, przeprowadzi rzetelną kontrolę odwoławczą zarzutów podniesionych w apelacji i w sposób w pełni analityczny odniesie się do nich w uzasadnieniu wyroku (oczywiście o ile zajdzie ustawowa konieczność jego sporządzenia).

Na zakończenie trzeba dodać, że z uwagi na treść sentencji wyroku Sądu Najwyższego, nie było podstaw do zamieszczania w tym wyroku rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Tego rodzaju rozstrzygnięcie zamieszcza się jedynie w wyroku kończącym postępowanie (art. 626 § 1 k.p.k.). Takiej cechy nie ma wyrok Sądu Najwyższego uchylający zaskarżone orzeczenie i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania.

Z wszystkich wyżej omówionych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[r.g.]